

05.06.2017.

OSNOVNI SUD U BIJELOM POLJU
P. br. 965/11

Osnovni sud u Bijelom Polju, sudija Sanja Konatar, u pravnoj stvari tužilaca Luke Bulatovića, Tomislava Karišika, Vučića Popovića, Milka Kljajevića, Dušana Obradovića, Vukića Šukovića, Blaža Marijanovića, Radomana Vukovića i Radojka Veličkovića, svi iz Bijelog Polja, koje zastupa punomoćnik Radivoje Šuković, advokat iz Bijelog Polja, protiv tuženih Ibrahima Čikića iz Bijelog Polja, ul. III Sandžačke, koga zastupa punomoćnik Aleksandar Vojinović, advokat iz Podgorice i "Daily Press" DOO Podgorica, Bulevar revolucije 11, koga zastupa punomoćnik Dragan Ćorac, advokat iz Podgorice, radi naknade štete, v.s. 120.000,00 €, nakon održane glavne i javne rasprave zaključene dana 09.05.2014. godine u prisustvu punomoćnika stranaka, dana 03.06.2014. godine, donio je

P R E S U D U

Obavezuje se tuženi Ibrahim Čikić da na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ugleda i časti, isplati i to:

- tužiocu Bulatović Luki iznos od 2.000,00€,
- tužiocu Karišik Tomislavu iznos od 2.000,00€ i
- tužiocu Vučiću Popoviću iznos od 2.000,00€,

sa zateznom kamatom počev od 03.06.2014.godine, kao dana presuđenja, pa do konačne isplate, kao i na ime troškova parničnog postupka iznos od 2.836,00 €, a sve prednje u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Tužbeni zahtjev tužilaca u dijelu kojim su tražili da se obaveže tuženi Ibrahim Čikić da im na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ugleda i časti, isplati i to : Luki Bulatoviću još iznos od 8.000,00€, Tomislavu Karišiku još iznos od 3.000,00€, Vučiću Popoviću još iznos od 3.000,00€, Milku Kljajeviću iznos od 2.000,00€, Dušanu Obradović iznos od 2.000,00€, Vukiću Šuković iznos od 2.000,00€, Blažu Marijanoviću iznos od 2.000,00€, Radomanu Vukoviću iznos od 2.000,00€ i Radojku Veličkoviću iznos od 2.000,00€, te da se obaveže drugotuženi "Daily Press" DOO Podgorica da im solidarno sa prvotuženim Čikić Ibrahimom, po istom osnovu, isplati i to : Luki Bulatoviću iznos od 10.000,00€, Tomislavu Karišiku iznos od 5.000,00€, Vučiću Popoviću iznos od 5.000,00€, Milku Kljajeviću iznos od 2.000,00€, Dušanu Obradović iznos od 2.000,00€, Vukiću Šukoviću iznos od 2.000,00€, Blažu Marijanoviću iznos od 2.000,00€, Radomanu Vukoviću iznos od 2.000,00€ i Radojku Veličkoviću iznos od 2.000,00€, te da drugotuženi ovu presudu objavi u dnevnim novinama "Vijesti" i to u prvom narednom broju nakon pravosnažnosti iste, a sve u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja, odbija se kao neosnovan.

Obavezuju se tužioci Milko Kljajević, Dušan Obradović, Vukić Šuković, Blažo Marijanović, Radoman Vuković i Radojko Veličković da tuženom Čikić Ibrahimu na ime troškova parničnog postupka solidarno isplate iznos od 9.450,00 €, a tužioci Luka Bulatović, Tomislav Karišik, Vučić Popović, Milko Kljajević, Dušan Obradović Vukić, Šuković, Blažo Marijanović, Radoman Vuković i Radojko Veličković da tuženom "Daily Press" DOO Podgorica, na ime naknade troškova parničnog postupka, solidarno isplate iznos od 17.000,00, a sve prednje u roku od 15 dana po pravosnažnosti presude, pod prijetnjom prinudnog izvršenja.

Obrazloženje

Tužiocu su u tužbi, podnescima podnijetim tokom postupka i riječi na raspravi, u bitnom istakli, da je I-tuženi Čikić Ibrahim autor knjige "Gdje sunce ne grije", čije je dijelove objavio dnevni list "Vijesti", u vidu feljtona, koji su izlazili u periodu od 20.11.2008. do 20.12.2008. godine. U navedenoj knjizi, I-tuženi je "oklevetao" tužioce, iznoseći navode koji su neistiniti i zlonamjerni i kao takvi su poslužili stvaranju negativne predstave o istim kod javnog mnjenja, zbog čega im je povrijeđena čast i ugled, pojašnjavajući da je to učinjeno na način što je: za tužioca Bulatović Luku na strani 118 knjige napisao da mu se obraćao riječima "Ne smiješ im ništa pričati o tome gdje si bio i šta ti se desilo. Samo im kaži da si dobro. Razumiješ li me šta ti govorim? Za deset dana će te pregledati zatvorski doktor"; na strani 165 " Pa dobro, Čikiću, u čemu je problem? Dali smo ti najbolju ćeliju u cijelom zatvoru, sam si u njoj i imaš izvanredne uslove boravka. To je sve što sam mogao uradit za tebe Šta ti falj? Da nećeš slučajno kući"; na strani 168 " Da ima imalo čovječnosti i ljudskosti kod tebe, ti bi podnio ostavku na to mjesto jer ne bi sebi dozvolio da budeš upravnik zatvora gdje drže skoro slijepa čovjeka"; na strani 168 "ti si poseban slučaj i prema tebi važe posebni aršini"; na strani 185 „Kako ne, Čikiću, dat ćemo ti najbolju ćeliju u zatvoru, ćeliju sa pogledom na more, ćeliju koja ima toliko svjetla da ti u večernjim satima ne treba električno svjetlo"; na strani 192 "Ovaj upravnik koji vam se pravi prijatelj, najveći je moj dušmanin u zatvoru. Dao mi je najgoru ćeliju u kojoj nema ni vode ni WC-a. Znajte, za moju smrt direktno je odgovoran upravnik"; na strani 213 "Prije nego što sam otišao na razgovor sa njima (predstavnicu Crvenog krsta) bio upozoren od strane upravnika da je prostorija ozvučena i da dobro vodim računa šta pričam i kako se ponašam"; na strani 215" Je... li nam majku, je.. Čikiću. Ovo će te skupo koštati, vidjet ćeš", dok je II tuženi prenosio dio iste knjige koja sadrži navedene uvredljive navode i to: u feljtonu naslova „ Dr Bulatović vidi ono što Karišik neće „ u četvrtom stupcu netačan i uvredljiv sadržaj „Kako ne, Čikiću, dat ćemo ti najbolju ćeliju u zatvoru, ćeliju sa pogledom na more , ćeliju koja ima toliko svjetla da ti u večernjim satima ne treba električno svjetlo „ naslova „ Ibro pa ja na tvom licu ne vidim oči“ u trećem stupcu netačan i uvredljiv sadržaj "Ovaj upravnik koji vam se pravi prijatelj najveći je moj dušmanin u zatvoru. Dao mi je najgoru ćeliju u kojoj nema ni vode ni WC-a. Znajte, za moju smrt direktno je odgovoran upravnik" ; naslova „ Režim u kome i beba može biti terorista,, u prvom stupcu "Je... li nam majku, je.. Čikiću. Ovo će te skupo koštati, vidjet ćeš". Za tužioca Tomislava Karišika prvotuženi je napisao : na strani 149 knjige" Može i sa lisicama, samo nek odvežu Vreća! Spreman je on na svašta"; na strani 150 "Sipajte mu atropin kapi nula pet odsto kako biste mu proširili zjenice"; "Kad si ti mogao da rušiš mostove i da budeš snajperista sa Crkve sv. Petra! Htio si da ubijaš Srbe i praviš državu"; na strani 192 „Ovdje kod Toma nemam više šta da tražim . I on je u službi zločinaca...“, dok je drugotuženi u feljtonu naslova „ Svezanih ruku i na bolničkom pregledu" u trećem stupcu objavio netačan i uvredljiv sadržaj " Može i sa lisicama, samo nek odvežu Vreća! Spreman je on na svašta"; "Sipajte mu atropin kapi nula pet odsto kako biste mu proširili zjenice"; Kad si ti mogao da rušiš mostove i budeš snajperista sa Crkve sv. Petra! Htio si da ubijaš Srbe i praviš državu" naslova "Zar teški bolesnici mogu biti u zatvoru,, u prvom stupcu prenio neistinit sadržaj knjige i to navode „Ovdje kod Toma nemam više šta da tražim. I on je u službi zločinaca...“. Za tužioca Popović Vučića zato što je prvotuženi na strani 148 knjige napisao " Posebno ekstremistički i pročetnički nastrojen i pun socijalfašističkog naboja prednjačio je dr Vučić Popović.....Ali mržnja prema muslimanima, koja je tih dana bila na vrhuncu , pomutila mu je razum i probudila u njemu ono najgore kod takvog soja neljudi ", dok je drugotuženi u feljtonu naslova "

Svezanih ruku i na bolnički pregled" u prvom stupcu prenio netačan i uvredljiv sadržaj "Posebno ekstremistički i pročetnički nastrojen i pun socijalfašističkog naboja prednjačio je dr Vučić Popović... Ali mržnja prema muslimanima pomutila mu je razum". Za tužioca Kljajević Milka zato što je prvotuženi na strani 201 napisao "Odvežite čovjeka budale jedne! Kako vas nije sramota da mu stavite lisice na ruke ? Ima li šta ljudskog u vama? ", dok je drugotuženi u feljtonu naslova " Zar teški bolesnici mogu biti u zatvoru "u četvrtom stupcu objavio navode knjige koji glase "Odvežite čovjeka budale jedne! Kako vas nije sramota da mu stavite lisice na ruke ? Ima li šta ljudskog u vama? " Za tužioce Obradović Dušana, Marijanović Blaža, Vuković Radomana i Veličković Radojka zato što je prvotuženi na strani 126 knjige "Gdje sunce ne grije" napisao " Svi komandiri koji su otvarali vrata moje ćelije narednih nekoliko mjeseci, nisu nikada to uradili a da mi pri tom nisu psovali tursku majku i govorili najpogrdnije riječi ", dok je drugotuženi u feljtonu naslova " lbro, brate moj pa sav si modr i crn "u četvrtom stupcu objavio navode "Svi komandiri koji su otvarali vrata moje ćelije narednih nekoliko mjeseci, nisu nikada to uradili a da mi pri tom nisu psovali tursku majku i govorili najpogrdnije riječi". Za tužioca Šuković Vukića zato što je prvotuženi u knjizi na strani 126 naveo " Svi komandiri koji su otvarali vrata moje ćelije narednih nekoliko mjeseci, nisu nikada to uradili a da mi pri tom nisu psovali tursku majku i govorili najpogrdnije riječi "; na strani 161" Traži, budalo , traži šaht. Kako si mogao da tražiš Srbe da ih kolješ"; " Lizat ćeš posle to jezikom, to ti kaže Šuković"; na stani 250 "Ove pjesme koje sam pjevao najviše su smetale Šukoviću i Petroviću, dok bih im ja na prijjetnje koje su mi tada upućivali mirno odgovarao: Bujrum, komandire, bilo me pedeset četnika pa me nije moglo izbiti ", dok je drugotuženi u feljtonu naslova " lbro, brate moj pa sav si modr i crn "u četvrtom stupcu objavio navode "Svi komandiri koji su otvarali vrata moje ćelije narednih nekoliko mjeseci, nisu nikada to uradili a da mi pri tom nisu psovali tursku majku i govorili najpogrdnije riječi ". U završnom izlaganju su, preko punomoćnika, predložili usvajanje tužbenog zahtjeva bliže navedenog izrekom presude u cjelosti kao osnovanog ističući da je činjenica da je prvotuženi bio lišen slobode, ali ne po odlukama i volji tužilaca, koji su se krajnje profesionalno odnosili prema njemu i ni na koji način nijesu doprinijeli njegovoj bolesti, dok je on, s druge strane, s namjerom da ih "ocrni", iznio krajnje uvredljive navode u svojoj knjizi, bez želje da prikaže stvarno stanje stvari iz tog perioda, dok je drugotuženi odgovoran jer su dnevne novine "Vijesti", čiji je on osnivač, objavljivale članke iz navedene knjige i "dopunjavale ga naslovima i podnaslovima koji dodatno vrijedjaju ili pojačavaju stepen koji utiče na utisak čitalaca". Tražili su troškove postupka određeno.

Prvotuženi je u odgovoru na tužbu, podnescima podnijetim tokom postupka, lično i od strane punomoćnika, i riječi na raspravi, preko punomoćnika, u bitnom istakao da u tužbi nijesu iznijeti navodi čije je objavljivanje nedozvoljeno i koji bi mogli vrijedjati čast i ugled tužilaca, nije navedena bilo koja činjenica na osnovu koje tužioc i temelje svoj zahtjev, niti su priloženi dokazi koji te činjenice potkrepljuju. Tvrdnja izrečene na strani 118 predmetne knjige "Ne smiješ ništa pričati o tome gdje si bio i šta ti se desilo. Samo im kaži da si dobro. Za deset dana će te pregledati zatvorski doktor" je istinita. Tužilac Luka Bulatović je zaista to rekao prvotuženom, zbog čega je objavljivanje ove informacije dopušteno i ista, po njegovom mišljenju, nije podobna da povrijedi čast i ugled navedenog tužioca. U rečenici "daćemo ti najbolju ćeliju sa pogledom na more" nije jasno šta je uvredljivo, niti kako ovakva rečenica može biti prijjetnja, kao što to tvrdi tužilac. Navodi "Je ... li nam majku, je .. Čikiću. Ovo će te skupo koštati vidjet ćeš", nijesu podobni da istom tužiocu nanese štetu, jer je iste navode sam tužilac Bulatović Luka i rekao. Tvrdnja prvotuženog da je tužilac Tomislav Karišik prema njemu imao odnos koji se poredi sa najkrvoločnijom divljom zvijeri, ne može biti podobna da nanese štetu tom tužiocu, jer se radi o mišljenju prvotuženog o istom, koje bi on i pred sudom mogao da

ponovi, a sve na osnovu onoga što je lično vidio i čuo. Takođe, tvrdnjom da je navedeni tužilac "u službi zločinaca" sa strane 192, prvotuženi izražava svoje mišljenje koje mu niko ne može osporiti, i koje je kao takvo zagarantovano pravo svakog čovjeka, pa i tužilaca. Tvrdnjom iznijetom na strani 148 riječima da je tužilac Vučić Popović "Posebno ekstremistički i pročetnički nastrojen i pun socijalfašističkog naboja prednjačio", kao i da mu je "mržnja prema muslimanima pomutila razum i probudila u njemu ono najgore kod takvog soja neljudi", prvotuženi je izrekao svoje slobodno mišljenje o tom tužiocu. Prvotuženi je u zatvoru prošao torturu i ovakvo mišljenje o tužiocu Popoviću je formirano na osnovu perioda u kojem je mučen psihički i fizički, što, po njegovom mišljenju, ne opravdava dosuđivanje naknade štete. Na navode vezane za tužioca Milka Kljajevića date na stranama 146-154, zatim na stranama 199-202 i 204, u kojim je, kako isti tvrdi, navedeno da je "nehumano i neprofesionalno postupao prema njemu kao pritvoreniku, na način što mu je stavljao lisice na ruke i u momentima kada to nije trebalo i da je u nekim radnjama kod pregleda kod doktora takođe postupao neprofesionalno, a takođe da je postupao neprofesionalno prema pritvoreniku koji je doveden iz Spuža", nije bio u mogućnosti da se izjasni ističući da nije siguran koji tačno navodi vrijedjaju tog tužioca, posebno kod činjenice da tokom postupka niko od tužilaca nije osporio činjenicu da su prvotuženog na pregled kod doktora vodili sa liscama na rukama. Ovo tim prije što se u knjizi prvotuženi, o ovom tužiocu, izražavao samo pohvalno, što se posebno utvrđuje na strani 147 knjige. Navod tužioca Dušana Obradovića da mu je prvotuženi tvrdnjama iznijetim u navedenom djelu nanio štetu ne stoje, jer se on na strani 126 knjige uopšte ne navodi kao lice koje je istom psovalo majku, pa ni u kontekstu njegovog postupanja prema prvotuženom, naglašavajući da mu nije jasno kako se ovaj tužilac prepoznao u tekstu. Ovo tim prije što se čak na strani 126 ovaj tužilac pominje kao lice koje je pomagalo prvotuženom da korača i kao lice koje je pozvalo nekog od drugih "robijaša" da ponese njegove stvari. Da se prvotuženi u knjizi samo pozitivno izražavao o ovom tužiocu, utvrđuje se i iz navoda na strani 147. Navod iznijet na strani 161 knjige koji glasi: "Kako si mogao da tražiš Srbe da ih kolješ", po mišljenju prvotuženog nije podoban da povrijedi čast i ugled tužioca Šuković Vukića jer je taj navod istinit, obzirom da je izrečen od strane navedenog tužioca, ali čak i da nije tako, prvotuženom nije jasno kako je njegovo prenošenje od strane prvotuženog, podobno da povrijedi ugled tužioca. Takođe, ovaj tužilac se ne pominje na strani 126 uopšte, a kamo li kao lice koje je svaki put prilikom otvaranja ćelije prvotuženom psovalo majku, kako on to navodi, pa je postavio pitanje kako se isti prepoznao u tekstu, što važi i za tužioca Marijanović Blaža, Radojka Veličkovića i Radomana Vukovića. Prvotuženi je u zatvoru u Bijelom Polju postao lice sa 100% invaliditeta, budući da mu je vidna sposobnost tokom boravka u toj ustanovi u potpunosti umanjena i to trajno. Po mišljenju istog, sadržaj predmetne knjige se odnosi na autentično i potresno svjedočanstvo o stradanjima muslimana zbog navodnog pokušaja formiranja države Sandžak, pretočen u kazivanja o torturi koju su nad njim 1994. godine združeno sprovedeli sudski organi, crnogorska policija i paravojne formacije, a o čemu nikada nije sprovedena istraga, koji događaj nikako ne smije da ne vidi svjetlost dana i padne u zaborav, a sve imajući u vidu potrebu obavještanja javnosti o događajima koji su se od nje dugo krili. Objavljeni navodi predmetne knjige su istiniti, pa nije jasno na koji način su iznošenjem istih povrijeđeni čast i ugled tužilaca, naglašavajući da nije moguće da je javno objavljivanje načina postupanja tužilaca prema prvotuženom, povrijedilo čast i ugled tužilaca, više od samih postupka tužilaca koji su povod toj knjizi. Prvotuženi, informacijom koju je objavio, ni jednog momenta nije omalovažavao ili nipodaštavao tužioce. On je, najjednostavnije rečeno, prenio istinite informacije u svom literarnom stilu, zbog čega smatra da predmetna tužba nije samo želja tužilaca da zabrane objavljivanje informacija koje im ne idu u prilog, već i da mu ograniče osnovna ljudska prava i slobode garantovane Ustavom i zakonom. U završnom izlaganju je

predložio odbijanje tužbenog zahtjeva u odnosu na njega, ističući da svi dokazi izvedeni u ovom postupku upućuju na zaključak da šteta koju su tužioci navodno trpjeli nije dokazana, niti se vidi njen osnov i obim. Troškove postupka je tražio određeno.

Drugotuzeni je u odgovoru na tužbu i riječi na raspravi, preko punomoćnika, u bitnom istakao da nije sporno da je u periodu od 20.11.2008. do 20.12.2008. godine, u vidu feljtona, objavio dio sadržaja knjige "Gdje sunce ne grije", čiji je autor prvotuzeni. Zbog navedenog postupka, on ne može biti odgovoran da naknadi predmetnu štetu jer, knjiga čiji su djelovi objavljeni, predstavlja autorsko djelo I-tuženog tj. originalnu tvorevinu njegovog duha, zbog čega njen autor snosi punu i isključivu odgovornost za istinitost navoda sadržanih u njoj. Osim toga, knjiga je prije objavljivanja njenih pojedinih djelova u vidu feljtona u dnevnim novinama "Vijesti", objavljena i puštena u prodaju, čime je učinjena dostupnom široj javnosti i čitalačkoj publici znatno prije nego što je to učinjeno feljtonom u dnevnoj novini II- tuženog. Pojasnio je da je feljton objavljen i priredjen uz saglasnost i dozvolu I- tuženog, kao njegovog autora iz razloga razumnog interesovanja šire javnosti za jedan "može se slobodno reći mračan period Crnogorske istorije sa početka 90-ih godina". Samo objavljivanje knjige i pažnja koju je ona probudila u javnosti, bili su dovoljan razlog da II-tuženi objavi feljton sa djelovima knjige prvotuzenog, na šta su jasno upućivali navodi knjige o montiranom sudskom procesu i torturi koju je I- tuženi preživio kao politički zatvorenik, te društvenom značaju da šira javnost bude upoznata sa tim zbivanjima. Isti nije mogao iz bilo kojeg razloga posumnjati u istinitost navoda u autorskom djelu I-tuženog, tim prije što je riječ o već objavljenom djelu, pa su tužioci, u slučaju postojanja neistinitih navoda, mogli koristiti zakonom predviđene mjere kako bi spriječili nastupanje štetnih posljedica, a nemoguće je očekivati od dnevne novine da prije objavljivanja djelova već objavljene knjige ili drugog autorskog djela, vrši provjeru istinitosti njenih navoda, kada iza djela već stoji autor sa punim imenom i prezimenom. Osim toga, tužioci su u skladu sa Zakonom o medijima, imali pravo na reagovanje povodom feljtona u novinama II - tuženog, koje pravo nijesu iskoristili. U završnom izlaganju je predložio odbijanje tužbenog zahtjeva u odnosu na njega sa razloga što tokom postupka tužioci nisu dokazali u čemu se sastoji uzročno posledična veza između radnje istog i nastalih posledica, obzirom da su svi tužioci u svojim iskazima datim u svojstvu parničnih stranaka izjavili da ne doživljavaju ovog tuženog kao učinioca štete koja se ogleda u povredi njihovog ugleda i časti, što znači da je trenutak nastanka navodne štete za tužioce, upravo trenutak izlaska iz štampe knjige a ne djelova koji su objavljeni u novinama. Naglasio je da član 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima i slobodama ne pravi razliku između različitih oblika izražavanja, tako da isti obuhvata slobodu umjetničkog izražavanja posebno u okviru prava da se primaju i saopštavaju informacije i ideje, što omogućava da se učestvuje u javnoj razmjeni kulturnih, političkih i društvenih informacija i ideja svih vrsta. Potvrda da koncept slobode izražavanja obuhvata umjetničko izražavanje može da se nadje i u čl. 19 stav 2 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima koji u okviru prava na slobodu izražavanja i informacija i ideja precizno navodi "u umjetničkoj formi". Tražio je troškove postupka određeno.

Radi donošenja pravilne i zakonite odluke u ovoj pravnoj stvari, sud je tokom postupka proveo predložene dokaze i to pročitao: knjigu "Gdje sunce ne grije" čiji je autor prvotuzeni, dijelove dnevnih novina "Vijesti" u kojima su objavljivani isječci navedene knjige i to brojeva koji su izlazili u periodu od 20.11.2008.godine do 20.12.2008.godine, spise predmeta ovog suda K.br.327/10, izvještaj ljekara specijalista dr Rakonjac Budimira i dr Agić Rasima sačinjen dana 28.02.1994 u B. Polju, akt br. 01-43/94 od 21.03.1994. godine, upućen Višem tužiocu u B. Polju od strane tadašnjeg upravnika Zatvora B. Polje Luke Bulatovića na kojem aktu ne stoji pečat te ustanove, akt - pismeno naslovljeno kao raport pritvorenih lica na kome nije navedeno ko je navedeno pismeno sačinio i kog dana, radne bilješke posjeta MK CK zatvorenicima u Zatvoru u B. Polju od 31. oktobra 1995. godine, zdravstveni karton

koji glasi na ime tuženog Čikić Ibrahima koji je dostavljen ovom sudu dana 21.10.2013. godine od strane Doma zdravlja B. Polje, akt Specijalne bolnice za oftamologiju Klinike " Miloš "u Beogradu koji je dostavljen ovom sudu dana 09.12.2013. godine i medicinsku dokumentaciju koja isti prati i to: izvještaje od 14.01.2003. , 12.11.2002. i 11.02.2002. godine, akt istražnog sudije Višeg suda u B.Polju Ki.br. 2/94 od 04.04.1994. godine, akt načelnika dispanzera za očne bolesti Medicinskog centra u B.Polju dr Tomislava Karišika od 05.04.1994. g. koji predstavlja odgovor na akt istražnog sudije, nalaz i mišljenje sačinjen dana 05.04.1994. g. od strane vještaka dr Rakonjac Budimira i dr Agić Rasima, zahtjev za odobrenje radi liječenja upućen istražnom sudiji Višeg suda u B.Polju dana 10.05.1994. godine od strane advokata Velije Murića, akt Ki.br. 2/94 od 01.07.1994. g. potpisan od strane dr Vula Krgušića i dr Budimira Rakonjca, naredbu Ki.br. 2/94, akt predsjednika Višeg suda u B. Polju upućen upravniku Istražnog zatvora dana 03.08.1994. g. koji je zaveden kod istog pod br. 01-107 dana 04.08.1994. godine, izvještaj ljekara specijaliste dr Tomislava Karišika od 08.03.1994. godine, uvjerenje od 18.06.1981. godine zavedeno u bolnici grada Beograda pod br. 3/162, izvještaj ljekara specijaliste od 15.11.1994. godine, potvrdu br. 01-41/1 od 27.07.1994. godine izdatu od strane Saveza slijepih B. Polje, akt naslovljen kao predlog za liječenje u inostranstvu Čikić Ibrahima iz B. Polja od 22.12.1975. godine, otpusnu listu koja glasi na ime Čikić Ibrahim od 17.12.1975. godine, uvjerenje koje glasi na ime Čikić Ibrahim, s tim što na istom nema kog datuma je isto sačinjeno, izvještaj ljekara specijaliste od 20.04.1970. godine, akt od 22.12.1975. godine upućen I tuženom od strane Kliničke bolnice grada Beograda - očnog odjeljenja, akt naslovljen kao potvrda očnog ljekara od 31.03.1976. godine, rješenje Osnovne zajednice zdravstvene djelatnosti radnika br. 03-4236 od 15.01.1976. godine, izvještaj ljekara specijaliste koji glasi na ime I tuženog, na kojem stoji faksimil dr Vojislava Bulatovića, upute na pregled I tuženog Čikić Ibrahima od 23.06.1976. godine, 18.12.1975. godine i 01.06.1976. godine, izvještaj ljekara specijaliste od 15.06.1994. godine, akt od 26.09.1994. godine, operacioni protokol od 15.01.2002. godine, presudu Višeg suda u Bijelom Polju K.br. 25/94 od 28.12.1994.godine i Vrhovnog suda Crne Gore Kž.br. 92/95 od 29.12.1995.godine, saslušao svjedoke Obradović Milana, Baković Momira, Sekulić Cvijetu, Ojdanić Ranka, Hadžić Umera, Rakočević Gorana, Bošković Milijanu, Vesković Rifata, Rajković Iliju, Rakonjac Budimira, Mehović Ferida i Erović Rafeta, saslušao tužioce Bulatović Luku, Karišik Tomislava, Obradović Dušana, Šuković Vukića, Kljajević Milka, Vuković Radomana, Veličković Radojka i Marijanović Blaža u svojstvu parničnih stranaka.

Nakon provedenog dokaznog postupka i ocjene izvedenih dokaza, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti, u skladu sa odredbom čl.9 ZPP-a, sud je odlučio kao u izreci presude iz sledećih razloga:

Nije sporno među strankama da su presudom Višeg suda u B. Polju K.br. 25/94 od 28.12.1994.godine, I-tuženi Čikić Ibrahim i još dvadeset lica, oglašeni krivim što su u vremenu od aprila 1991. do januara 1994. godine u Rožajama, Beranama, Bijelom Polju, Pljevljima i drugim mjestima u cilju da upotrebom sile i protivustavnim putem ocijepe dio teritorije SFRJ, koju čine područja opština Plav, Rožaje, Berane, Bijelo Polje, Pljevlja, Novi Pazar, Sjenica, Tutin, Prijepolje, Nova Varoš i Priboj i da od tih opština stvore samostalnu državu "Sandžak" pripremali izvršenje krivičnog djela ugrožavanje teritorijalne cjeline iz čl. 116 stav 1 KZ SRJ na način što su: donijeli Ustav kao najviši pravni akt te države, sačinili Statut i Odluku o formiranju MNVS-a tzv. Dekleraciju i tzv. Memorandum o uspostavljanju specijalnog statusa "Za Sandžak", pa su izvršavajući te odluke iz tih dokumenata i naloge predsjednika MNVS-a Sulejmana Ugljanina, a po tzv. Organizaciono konstitutnoj šemi SDA

Sandžaka sa Upustvom za primjenu, formirali resore kao paralelne organe vlasti na toj teritoriji, izmedju kojih su formirali i resor sigurnosti za teritoriju gradova i mjesnih odbora, postavljali šefove resora sigurnosti, obrazovali vojne jedinice i ratne štabove sa imenovanjem komandira i naoružavali članove ovih paravojnih i parapolicijskih jedinica, planirani formiranje raznih jedinica i dr. organa, organizovali odabiranje na vojnu obuku u Tursku armiju većeg broja lica muslimanske nacionalnosti i organizovano odlazili na vojnu obuku a radi pripremanja stvaranja stručnog kadra i vojske buduće države "Sandžak", ilegalno nabavljali veće količine oružja, municije i eksplozivnih materija, koje gradjanima nije dozvoljeno, pa je optuženi Čikić Ibrahim, i osudjen na kaznu zatvora u trajanju od /dvije/ godine s tim da mu se u izrečenu kaznu zatvora uračuna i vrijeme provedeno u pritvoru od 24.02.1994. do 28.12.1994. godine. Dalje je nesporno da je tadašnji predsjednik RCG donio odluku o pomilovanju br.01-715/1 od 19.12.1995.godine, kojom je oslobodio krivičnog gonjenja sve optužene protiv kojih se vodio krivični postupak pred Višim sudom u Bijelom Polju po optužnici Višeg tužioca u Bijelom Polju Kt.br.5/94 od 21.07.1994.godine, po kojoj je Viši sud u Bijelom Polju donio navedenu presudu, nakon čega je Vrhovni sud Crne Gore presudom Kž.br.91/95 od 29.12.1995.godine, preinačio presudu Višeg suda u Bijelom Polju K.br.25/94 od 28.12.1993.godine, donoseći presudu kojom se optužba odbija jer krivično gonjenje isključeno usljed akta pomilovanja. Nije sporno ni to da je rješenjem ovog suda K.br. 327/10 od 28.07.2011. godine, obustavljen krivični postupak pokrenut privatnom tužbom privatnih tužilaca Luke Bulatovića, Tomislava Karišika, Vučića Popovića, Milka Kljajevića, Dušana Obradovića, Vukića Šukovića, Blaža Marijanovića, Radomana Vukovića i Radojka Veličkovića, protiv okrivljenog Čikić Ibrahima iz Bijelog Polja, zbog krivičnog djela klevete iz čl. 196 stav 2 KZ CG, jer djelo koje mu se stavlja na teret privatnom tužbom u smislu čl. 5 Krivičnog zakonika, te čl. 8 Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika ("Sl. list CG " br. 32 od 01.07.2011. godine), po zakonu nije propisano kao krivično djelo. Takođe je nesporno da je prvotuženi Čikić Ibrahim autor knjige "Gdje sunce ne grije", koju je sačinio u vidu sjećanja na period boravka u Istražnom zatvoru u Bijelom Polju i sudskog postupka koji je povodom njegovog pritvaranja uslijedio, opisujući odnos prema istom lica sa kojim se susretao, počev od lica koja su bila smještena u zatvoru, preko službenika zatvora i njegovog upravnika, sudija, ljekara i dr., te da su u navedenom djelu iznijeti navodi za koje tužioci smatraju da su podobni da povrijede njihovu čast i ugled. Nije sporno među strankama da je tužilac Luka Bulatović bio upravnik zatvora u Bijelom Polju tokom 1994.godine tj. u vrijeme dok je prvotuženi u istom bio u pritvoru, da su tužioci Milko Kljajević, Dušan Obradović, Vukić Šuković, Blažo Marijanović, Radoman Vuković i Radojko Veličković u to vrijeme obavljali poslove službenika zatvora, dok su tužioci Karišik Tomislav i Vučić Popović, ljekari. Nije sporno ni to da je drugotuženi osnivač dnevnih novina "Vijesti" koje su u feljtonima koji su izlazili u periodu od 20.11.2008.godine do 20.12.2008.godine, prenijele dijelove sadržaja iste knjige iznoseći, pored ostalog, i navode bliže navedene na strani 2 i 3 obrazloženja ove presude.

Ne može biti sporno ni to da je prvotuženi Čikić Ibrahim u vrijeme pritvaranja bio lice sa ozbiljnim i trajnim oštećenjem vida, koja činjenica proizilazi i iz: otpusne liste Instituta za oftamologiju "Prof. dr Ivan Stanković" iz Beograda br.12537 od 17.1 2.1975 godine u kojoj je konstatovano da je prvotuženi primljen u istu bolnicu dana 06.10.1975.godine a otpušten 17.12.1975.godine, u kom periodu je operisan, s tim da mu se savjetuje odlazak u Berlin; akta naslovljenog kao "Predlog za liječenje u inostranstvu Čikić Ibrahima " od 22.12.1975.godine koji je dat od strane Instituta za oftamologiju "Prof. dr Ivan Stanković" iz Beograda; potvrde očnog ljekara prof dr. F.Sollner od 31.03.1976.godine; uvjerenja br.

3/162 od 03.06.1981. godine izdatog od strane Instituta za oftamologiju "Prof. dr Ivan Stanković" Beograda u kojem je, pored ostalog, navedeno da se isti ima smatrati 100% radno nesposobnim i potreban mu je pratilac, koje stanje je navedeno i u izvještaju ljekara specijaliste prof. dr Zorana Kecmanovića od 20.04.1979.godine; potvrde OO "Saveza slijepih Bijelo Polje" br.01-41/1 od 27.07.1994.godine u kojem je navedeno da je prvotuženi, invalidski penzioner, redovan član navedene organizacije od 1975.godine, kod koga "postoji vidno oštećenje sa 100% sa malim ostatkom naziranja svjetlosti, pa mu je kao takvom neophodan nužni pratilac, pomoć i njega drugog lica".

Utvrđeno je tokom postupka i to, a što među strankama nije sporno, da je prvotuženi tokom boravka u pritvoru više puta posjećivao ljekare, a što proizilazi iz: nalaza i mišljenja dr Rakonjac Budimira, interniste, i dr spec. med. rada Agić Rasima od 5.04.1994.godine, sačinjenog na osnovu Protokola bolesnika Zatvora Bijelo Polje u kojem je konstatovano da je Čikić Ibrahim dana 08.03.1994.godine pregledan od strane oftalmologa i isti je konstatovao da se radi o starom bolesniku, koji je ranije liječen i operisan u Beogradu na klinici za očne bolesti od lijevog oka dok je na desnom oku urađena fotokoagulacija, od strane kojeg mu je data odgovarajuća terapija (što proizilazi i iz izvještaja ljekara specijalista dr Tomislava Karišika od 08.03.1994.godine). Na kontrolni pregled kod oftalmologa je bio 1.04.1994.godine, kada je produžena ista terapija. Dana 05.04.1994.godine je pregledan u prostorijama uprave zatvora kada se žalio na bolove u očima i zahtijevao da mu se omogući liječenje na očnoj klinici i da mu se da "otvoreni" uput kod oftalmologa koji važi za stalno kako bi se istom mogao obratiti kad god ima bolove, što je komisija odbila da mu izda predlažući da se javi očnom ljekaru, ukoliko hoće, kako bi isti odlučio o daljem toku njegovog liječenja. Takođe su naveli da je opšte stanje Čikić Ibrahima dobro a da su promjene na očima starog datuma, te da boravkom u zatvoru nije došlo do pogoršanja promjena na očima, što je mišljenje oftalmologa; iz izvještaja ljekara specijalista dr Krišik Tomislava i dr Vojislava Bulatovića od 15.06.1994.godine iz koga proizilazi da je navedenog dana prvotuženi bio na kontrolnom pregledu kod istih kada je konstatovano: "Vidna sposobnost umanjena za 100% trajno. Radi se praktično o slijepoj osobi. Dolazi u obzir odstranjivanje 1 oka. Uputno bi bilo pacijenta uputiti na Konsultativni pregled radi mišljenja na jednu od očnih klinika u Beogradu."; Iz nalaza i mišljenja datog u predmetu Višeg suda u Bijelom Polju Ki.br. 2/94 dana 1.07.1994.godine od strane dr Tomislava Karišika, specijalista za očne bolesti, dr Vula Krgušića, neuropsihijatra i dr Budimira Rakonjca, interniste, sačinjenog na osnovu medicinske dokumentacija i konzilijarnog pregleda obavljenog dana 01.07.1994.godine u Zatvorskoj ambulanti, u prisustvu upravnika Luke Bulatovića, u kojem su iznijeli zaključak da je Čikić Ibrahima neophodno uputiti u KPD u bolnicu Beograd radi daljeg medicinskog tretmana. Istog dana kada je navedeni nalaz sačinjen, od strane istražnog sudije Višeg suda u Bijelom Polju, izdata je naredbe Ki.br.2/94 od 1.07.1994.godine da se Čikić Ibrahim uputi na dalje liječenje u KPD Bolnicu Beograd, koju naredbu će izvršiti radnici Zatvora Bijelo Polje. U spisima predmeta nema dokaza da je navedena naredba ikada uručena upravi Zatvora Bijelo Polje. Nakon izdavanja navedene naredbe, predsjednik Višeg suda u Bijelom Polju upućuje dana 03.08.1994.godine akt K.br. 25/94 upravniku istražnog zatvora, zaveden pod br. 01-107 dana 04.08.1994.godine, kojim je tražio od istog da obezbijedi konzilijarni pregled Čikić Ibrahima i Hađžić Umera, od strane ljekara dr Tomislava Karišika, dr Vojislava Bulatovića i dr Miodraga Jovovića iz Podgorice, kako bi se isti izjasnili o stanju vida kod navedenih lica i predložili nužne mjere za njihovo dalje liječenje, te posebno o tome kako uslovi u kojima se isti nalaze utiče na

stanje njihovog vida, koji pregled je nesporno obavljen i nema dokaza da je predloženo upućivanje prvotuzenog na bolničko liječenje.

Utvrđeno je tokom postupka i to da je tužilac nakon 2000.godine imao problema sa vidom zbog čega se obraćao radi liječenja za to specijalizovanoj ustanovi, a što proizilazi iz : operacionog protokola Klinike "Miloš iz Beograda od 14.01.2002. godine i akta Specijalne bolnice za oftalogiju Klinika "Miloš" Beograd od 26.11.2013.godine.

Sporno je da je sadržaj knjige "Gdje sunce ne grije" odnosno navodi iznijetu u istoj, čiji je sadržaj prenijet na strani 2 i 3 ove presude, mogao kod tužilaca prouzrokovati duševne bolove zbog povrede ugleda i časti, koji bi opravdavali dosuđivanje tražene naknade štete.

Prije svega, neophodno je istaći da čast, kao skup čovjekovih vrlina, predstavlja subjektivnu kategoriju koja podrazumijeva mišljenje koje pojedinac ima o sebi. Ugled je mišljenje koje ima uža i šira sredina o jednoj ličnosti i predstavlja objektivnu kategoriju. Prema tome, ugled i čast pripadaju grupi bitnih činilaca čovjekove ličnosti i njihova zaštita je, pored toga što je zagarantovana Ustavom, zaštićena i normama građanskog prava.

Odredbom čl.47 Ustava Crne Gore garantovana je sloboda izražavanja, govorom, pisanom riječju, slikom i na drugi način do nivoa, odnosno granice, do koje se ne povređuje pravo drugog na dostojanstvo, ugled i čast, ili ne ugrožava javni moral i bezbjednost Crne Gore, dok je čl.17 Ustava propisano da se prava i slobode ostvaruju na osnovu Ustava i potvrđenih međunarodnih sporazuma, koji sporazumi, saglasno odredbi čl.9 Ustava, kao i opšteprihvaćena pravila međunarodnog prava, predstavljaju sastavni dio unutrašnjeg pravnog poretka i imaju primat nad domaćim zakonodavstvom i neposredno se primjenjuju kada odnos uređuju na drugačiji način. Sloboda izražavanja je garantovana i odredbom čl.10 Evropske Konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i ista obuhvata slobodu mišljenja, slobodu saopštavanja informacija i ideja i slobodu primanja istih, kao i obavezu utvrđenja kriterijuma sopstvene odgovornosti u pogledu saopštavanja informacija i ideja. I Crna Gora obezbjeđuje i jemči slobodu informisanja na nivou standarda koji su sadržani u međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima i slobodama (OUN, SE, EU..), dok je Evropski sud za ljudska prava svojim odlukama uspostavio hijerarhiju vrijednosti koje štiti čl. 10 Konvencije, dajući različitim kategorijama izražavanja različit stepen zaštite. Unutar te hijerarhije, komentari o javnim pitanjima koje daju javne ličnosti ili mediji, predstavljaju najzaštićeniji oblik slobode izražavanja. Kako sud često navodi, sloboda izražavanja koja se jemči čl. 10 Evropske konvencije predstavlja jedan od suštinskih temelja jednog demokratskog društva i da prema stavu 2, ona ne važi samo za "informacije" ili "ideje" koje se prihvataju ili se smatraju uvredljivim, već i za ono što vrijeđa, šokira ili uznemirava. Sud takođe podsjeća da se takođe mora uzeti u obzir da li se sporni izrazi tiču nečijeg privatnog života ili nečijeg ponašanja u službenom svojstvu(Dalban protiv Rumunije br.28114/95, stav 50) Lepojić protiv Srbije (13909/05 od 06.11.2007.godine, stav 73 i 75) i Šabanović protiv Crne Gore i Srbije (5995/06 od 31.05.2011.godine, stav 36). S tim u vezi, manja su ograničenja prihvatljive kritike koja se odnosi na više državne službenike, koji djeluju u svom zvaničnom svojstvu, nego ona koja se odnose na privatna lica (v. Thoma protiv Luksemburga, br.38432/97, stav 47, ECHR 2001-III.Pedersen i Baadsgaard protiv Danske, br.49017/99, stav 80).

Nesporno je da je prvotuzeni u knjizi "Gdje sunce ne grije" za tužioca Bulatović Luku napisao i to: na strani 168 "Da ima imalo čovječnosti i ljudskosti kod tebe, ti bi podnio

ostavku na to mjesto jer ne bi sebi dozvolio da budeš upravnik zatvora gdje drže skoro slijepa čovjeka..." i na strani 192 " Ovaj upravnik koji vam se pravi prijatelj, najveći je moj dušmanin u zatvoru". Jasno je da prednji navodi predstavljaju vrijednosne iskaze, odnosno stavove ili lične procjene prvotuzenog i nije moguće dokazivati da li su istiniti ili ne (vrijednosni sud.) Nedopuštenost izricanja leziono sposobnog vrijednosnog iskaza, može da proistekne samo od njegove forme ili neke prateće okolnosti, prije svega od izricanja sa namjerom omalovažavanja. Naime, kod činjenice da po nalogu tužioca Bulatović Luke, prvotuzeni nije boravio u zatvoru, te dovodjem u pitanje postojanja kod istog "ljudskosti i dostojanstva", kao temeljnih vrijednosti svakog čovjeka, po nalaženju ovog suda, prvotuzeni mu je prčinio nematerijalnu štetu i to povredom njegovog ljudskog dostojanstva i vrijeđanjem prava koje pripada svakome da bude uvažen kao osoba. Da je namjera prvotuzenog bila da uvrijedi navedenog tužioca i prikaže ga kao ličnost sklonu zloupotrebi položaja na kojem se nalazi i čak malteriranju prvotuzenog i na taj način unizi dostojanstvo istog, potvrđuje i to što je prvotuzeni u navedenom djelu i to na strani 185 iznio tvrdnju da mu je tužilac Bulatović Luka sa ironijom uputio sledeće riječi: „Kako ne Čikiću, dat ćemo ti najbolju ćeliju u zatvoru, ćeliju sa pogledom na more, ćeliju koja ima toliko svjetla da ti u večernjim satima ne treba električno svjetlo“ koji, po mišljenju ovog suda, predstavlja činjenični iskaz, koji je leziono sposoban kada je neistinit. Prihvatajući iskaz svjedoka dr Rakonjac Budimira, koji je pregledao prvotuzenog za vrijeme boravka u pritvoru u dijelu gdje je naveo da nije primijetio da se tužilac Bulatović Luka, prilikom susreta sa Čikić Ibrahimom, kojima je on prisustvovao, prema istom nekorektno odnosio, tj. da ga nije vrijeđao ili omalovažavao, kao realan i objektivan, potvrđen od strane svjedoka Ojdanić Ranka i Bošković Milijane, koji su obavljali poslove službenika zatvora u Bijelom Polju u vrijeme kada je u istom bio pritvoren Čikić Ibrahim, koji su istakli da je upravnik Luka Bulatović prema svim licima koja su se nalazila u zatvoru imao profesionalan i korektan odnos, te da je na zahtjeve istih izlazio u susret i nikad nikom nije uskratio neko pravo, ako im ne bi pomogao, s tim što su naglasili da je čak Čikić Ibrahim imao bolji tretman od ostalih zbog lošeg vida, kao i svjedoka Rajković Ilije koji je određeno vrijeme boravio u ćeliji sa prvotuzenim koji je istakao "nikakav nehuman odnos službenih lica ili upravnika zatvora prema istom primijetio nisam" i Rakočević Gorana, koji je devedestih godina obavljao poslove službenika zatvora u Bijelom Polju, koji je naveo da se niko od službenika prema prvotuzenom za vrijeme boravka u pritvoru nije ponašao nekorektno, niti bi takvo ponašanje upravnik Luka Bulatović dozvolio "jer je znao da sankcioniše svakog službenika ko bi pokušao da se ponaša na takav način", koje iskaze je u tom dijelu prihvatio kao realne i objektivne, ovaj sud je zaključio da se tužilac Bulatović Luka nije nekorektno ophodio prema prvotuzenom, niti mu je dao povoda da se na navedeni način izražava o istom ili pak, da ga smatra "najvećim dušmaninom". Da je prednji zaključak suda tačan proizilazi i iz iskaza svjedoka koji su, kao i prvotuzeni, pripadali grupi lica kojima se sudilo zbog sumnje da su izvršili isto krivično djelo i to Hađžić Umera, sa kojim je prvotuzeni boravio u istoj ćeliji 20-30 dana, za koje vrijeme je istakao da nekorektnog odnosa od strane upravnika ili službenika zatvora prema prvotuzenom nije bilo, niti je takvog ponašanja prema njemu bilo za svo vrijeme trajanja pritvora, dodajući da ga je, dok je bio u pritvoru, upravnik Luka Bulatović često posjećivao, "čak i hrabrio" i svjedoka Vesković Rifata, koji je istakao da je odnos upravnika Luke Bulatovića prema istom bio izuzetno korektan, te da nikada nije čuo "da se neko žali da je bio nekorektan prema bilo kome", naglašavajući da mu je čak omogućivao zdravstvenu zaštitu i mimo one koja ga je sledovala po pravilima zatvora, kojima je u navedenom dijelu poklonio punu vjeru, nalazeći da su logični i ubjedljivi, saglasni među

sobom i ostalim izvedenim dokazima, posebno cijeneći da je bilo nekorektnog odnosa tužioca Bulatović Luke prema prvotuženom, istima bi to moralo biti poznato, tim prije što su pripadali grupi lica koja su bila u pritvoru zbog sumnje da su izvršili isto krivično djelo, kao i prvotuženi. U prilog prednjeg zaključka suda ide i sadržina akta naslovljenog kao "Radne beleške- Posjeta MKCK-a zatvorenicima u zatvoru Bijelo Polje od 31.10.1995.godine u kojem je, pored ostalog, navedeno da su delegati Međunarodnog komiteta Crvenog krsta obavili posjetu zatvoru u Bijelom Polju, kojom prilikom im je bio dozvoljen slobodan pristup licima uhapšenim zbog prekršaja vezanih za narušavanje integriteta i bezbjednosti države, da su delegati bili u mogućnosti da razgovaraju slobodno i bez svjedoka sa zatvorenicima i da posjete zatvorske prostorije, kojom prilikom su zatvorenici potvrdili dobre odnose sa upravnikom i čuvarima. Prema tome, ocjenom prednje navedenih dokaza, pojedinačno i u njihovoj sveukupnosti, sud je došao do nesumnjivog zaključka da je sadržina prednjih navoda neistinita u dijelu u kojem se navodi da je tužilac Bulatović Luka na negativan način ophodio prema prvotuženom, te da ga je vrijeđao ili mu se sa ironijom obraćao. Znači, prednji navodi iznijeti od strane prvotuženog za tužioca Bulatović Luku su očigledno uvredljivi, posmatrano odvojeno i u cjelini, pa se istim, na neprimjeren način (iznošenjem mišljenja o istom u neprimjereoformi i neistinitih navoda), sa namjerom omalovažavanja, vrijeđa navedeni tužilac, njegova čast i ugled.

Već je rečeno da je nesporno da je prvotuženi na strani 192 knjige "Gdje sunce ne grije" za tužioca Tomislava Karišika naveo" Ovdje kod Toma nemam više šta da tražim. I on je u službi zločinaca koji sve ovo rade sa mnom. Da je bilo imalo humanosti i ljudskosti u njemu, imao je kad reagovati ", koji navodi predstavljaju vrijednosne iskaze. Imajući u vidu da je tužilac Karišik Tomislav, ljekar, koga, kao i ostale ljekare, obavezuje Hipokratova zakletva, kojom se, između ostalog obavezao da u vršenju dužnosti prema bolesniku neće na njega uticati vjera, nacionalnost, rasa ili politička pripadnost, te da ni pod prijetnjom neće popustiti da se iskoriste njegova medicinska znanja suprotno zakonu humanosti, to je iznošenjem prednjih navoda kojima je osporio kod istog osnovne ljudske vrijednosti, on povrijedio ljudsko dostojanstvo navedenog tužioca, njegov ugled i njegovu čast, koja se zasniva na ljudskom dostojanstvu. Jer, najteži vidovi povrede časti sastoje se u ataku na ljudsko dostojanstvo, u neuvažavanju nekoga kao ljudskog bića, u vrijeđanju prava koje pripada svakome da bude uvažen kao osoba. Obzirom da je svoje mišljenje o navedenom tužiocu iznio na krajnje neprimjeren način, sa namjerom njegovog omalovažavanja, posebno u dijelu gdje je istakao da kod njega nema više šta da traži jer je isti "u službi zločinaca" , koju namjeru potvrđuje i navod sa strane 158 iste knjige gdje je za istog istakao "Da li je moguće da čak i doktor koji mora u duši biti humanista prelazi granice svih kodeksa normi ljudskog i poprima osobine i kodeks ponašanja koje ne priliči ni najkrvoločnijim divljim zvijerima"(za koji navedeni tužilac ne nalazi da je podoban da povrijedi njegovu čast i ugled, zbog čega ga sud nije ni uzeo u obzir prilikom utvrđenja da li je prvotuženi povrijedio čast i ugled istog u knjizi "Gdje sunce ne grije", već je pomenut u pravcu dokazivanja namjere omalovažavanja, koja je jasna i bez istog navoda), po nalaženju ovog suda, prvotuženi je povrijedio čast i ugled i tužioca Tomislava Karišika. Činjenica da je navedeni tužilac vršio pregled prvotuženog bez prethodnog uklanjanja lisica sa njegovih ruku, ni u kom slučaju ne može biti opravdanje za iznošenje mišljenja o istom u neprimjereoformi, kao što je to učinio prvotuženi, zbog čega se njegove suprotne tvrdnje pokazuju kao neosnovane.

Za tužioca Vučića Popovića, prvotuženi je na strani 148 knjige "Gdje sunce ne grije" naveo "Posebno ekstremistički i pročetnički nastrojen i pun socijalfašističkog naboja prednjačio je dr Vučić Popović, načelnik ginekološkog odjeljenja", kao i da mu je "mržnja prema muslimanima pomutila razum i probudila u njemu ono najgore kod takvog soja neljudi", koji predstavljaju, po mišljenju ovog suda, vrijednosne iskaze. Obzirom da se istim anuliraju kod navedenog tužioca, koji je ljekar, osnovne ljudske vrijednosti, to se na jedan ružan i neprimjeren način vrijeđa navedeni tužilac, njegova čast i ugled, kao i njegova osjećanja u vezi sa nacionalnom i vjerskom pripadnošću, pa je iznošenjem prednjih tvrdnji usmjerenih prema licu sa kojim prvotuženi tokom boravka u pritvoru nije imao nikakv kontakt, što je nesporno, prvotuženi povrijedio čast i ugled i navedenog tužioca.

Sloboda izražavanja mišljenja iz čl. 10 st.1 Evropske konvencije, obuhvata kako vrijednosne, tako i činjenične iskaze podobne da povrijede nečiju čast i ugled... kako je to navedeno u obrazloženju presude Evropskog suda (Handuside v. The United Kingdom, 07.12.1976.stav 49; Lingens v. Austria 08.07.1986. stav 41). Prema tome, ovaj sud zaključuje da je sadržina knjige "Gdje sunce ne grije" autora prvotuženog, omalovažila i uvrijedila ličnost tužilaca Luke Bulatovića, Tomislava Karišika i Vučića Popovića, te da bi svaki upravnik ili ljekar (lica koja se nalaze na navedenim društvenim pozicijama) iste doživio kao povredu ljudskog dostojanstva, ali i ličnog prava zaštićenog čl.28 Ustava Crne Gore, i da je u svakom slučaju objavljivanje istih, izazvalo negativan stav u javnosti o njihovom radu i ličnosti uopšte, obzirom da isti, kao ugledni članovi zajednice, moraju uživati javno povjerenje, a samim tim i ugled u društvenoj zajednici, pa moraju i biti zaštićeni od destruktivnih napada koji nemaju pokrića u činjenicama. Ovo naročito ako se uzme u obzir da je u navedenom djelu prikazan njihov negativan odnos bio prema licu koje je u vrijeme pritvaranja već bilo u u invalidskoj penziji, zbog oštećenja vida, što njima nije moglo biti nepoznato. Da su prednji navodi iznijeti na račun tužioca Bulatović Luke uticali na njegov ugled, potvrđuju i iskazi svjedoka Sekulić Cvijete i Baković Momira, koje je ovaj sud prihvatio kao realne i objektivne, u dijelu u kojem su istakli da su navodi iz knjige "Gdje sunce ne grije" ostavile posljedice na ugled navedenog tužioca koje se ogledaju u tome što su ljudi uzdržaniji u odnosu sa njim i njegovom porodicom, te što su ga, kako to navodi svjedok Baković, počeli izbjegavati i "manje pozivati na radosti i žalosti, a ovo naročito zbog toga što je pisalo da se nehumano odnosio prema čovjeku koji je invalid". Osim što je iznošenjem prednjih navoda povrijeđen ugled navedenih tužilaca, sud je mišljenja da je sadržina navedenog djela povrijedila i njihovu čast, kao lično osjećanje sopstvene vrijednosti, da je njihova ličnost degradirana, čime je kod istih stvoreno duboko osjećanje uvrijeđenosti, što sve upućuje na zaključak da su oni trpjeli duševne bolove čije trajanje i intenzitet opravdavaju dosuđivanje novčane naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede časti, ugleda, slobode ili prava ličnosti koja je predviđena odredbom čl.205 Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore", br. 47/08 od 07.08.2008, 04/11 od 18.01.2011.godine) odnosno čl. 200 ZOO ("Sl. list SFRJ" br. 29/78, 39/85 i 57/89 i "Sl.list SRJ" br.71/04) a što je posljedica štetne radnje prvotuženog kao autora knjige "Gdje sunce ne grije" u kojoj su prednji navodi iznijeti. Čast i ugled su moralne vrijednosne kategorije i komponente ličnosti koje kumulativno čine ljudsko dostojanstvo (čija je neprikosnovenost garantovana Ustavom), pa povreda ovih vrijednosnih kategorija ličnosti navedenih tužilaca nužno izaziva trpljenje duševnih bolova, koji kao takvi, po slovu zakona, predstavljaju osnov za naknadu nematerijalne štete. Pri tome, treba imati u vidu da za postojanje duševnih bolova, njihov intenzitet i trajanje, nije bilo neophodno medicinsko

vještačenje, jer su grubo vrijeđanje i izlaganje ruglu, morali izazvati težak i ozbiljan poremećaj psihičke i emocionalne ravnoteže, kod svakog čovjeka, pa i navedenih tužilaca.

Odmjeravajući visinu naknade sud je vodio računa o značaju povrijeđenog dobra i cilju kojem ova naknada služi. Povrijeđena lična dobra tužilaca-čast i ugled su nemjerljiva u novcu i između njih se ne može uspostaviti odnos ekvivalencije. Zato, naknada nematerijalne štete nije kompenzacija, već satisfakcija za navedene tužioce, činidba zadovoljenja za povrijeđene. Dosuđeni novčani iznosi treba da pomognu istim da uspostave psihičku ravnotežu koja im je narušena trpljenjem duševnog bola, da pribave sebi određeno zadovoljstvo. Visinu naknade štete sud odmjerava na osnovu slobodne ocjene u skladu sa odredbom čl.220 ZPP-a, a imajući u vidu aktuelnu sudsku praksu. Sud je posebno cijenio da je tužilac Bulatović Luka bio upravnik zatvora u Bijelom Polju, te da je isti tokom radnog vijeka, obavljao i druge značajne funkcije, dok su tužiocima Tomislav Karišik i Vučić Popović ljekari, koje funkcije podrazumijevaju visoke ljudske i moralne vrijednosti, koje osobine ih, osim stručnosti, i preporučuju za obavljanje tih funkcije i da su porodični ljudi, te posebno da u Bijelom Polju, kao i u svakoj multinacionalnoj sredini, svaki neprimjeren postupak usmjeren prema licu druge vjere, motivisan vjerskim razlozima, sredina oštro osudjuje. Sud je obavezao prvotuženog, kao autora knjige "Gdje sunce ne grije" da tužiocima Bulatović Luki, Karišik Tomislavu i Vučiću Popoviću, na ime naknade nematerijalne štete, isplati iznos od po 2.000,00 €, nalazeći da se radi o adekvatnoj naknadi nematerijalne štete, te da, ukoliko bi sud dosudio visinu naknade u većem iznosu, to bi predstavljalo novčanu kaznu za štetnika, s jedne strane, a neosnovano obogaćenje oštećenih, s druge strane, jer ne bi odgovorilo svrsi dosuđene novčane naknade, pa je s tog razloga i odbio dio tužbenog zahtjeva u odnosu na istog za veći od dosuđenog i to: tužiocu Bulatović Luki za još iznos od 8.000,00€ a tužiocima Vučiću Popoviću i Tomislavu Karišiku za iznos od po još 3.000,00€, do traženih iznosa, a ovo imajući u vidu i činjenicu da kod tužilaca nije nastupio teži i trajniji poremećaj psihičkog integriteta. Ostali navodi bliže navedeni u podnesku tužilaca od 24.02.2014.godine a odnose se na tužioce Luku Bulatovića i Tomislava Karišika, po mišljenju ovog suda, ni pojedničano, ni zajedno, nijesu uvredljive sadržine, tako da isti nijesu bili podobni ni da prouzrokuju, ni da pojačanju intenzitet duševnih bolova kod navedenih tužilaca, zbog čega ih sud nije posebno ni obrazlagao.

Prilikom odlučivanja o navedenom dijelu tužbenog zahtjeva, sud je imao u vidu da se ovakva odluka suda može cijeniti kao miješanje u slobodu izražavanja zagarantovanu čl.10 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda kojom se propisuje da svako ima pravo na slobodu izražavanja, te da to pravo obuhvata slobodu mišljenja i slobodu dobijanja ili saopštavanja informacija i ideja bez miješanja državnih vlasti i bez obzira na granice. Sud zaključuje, a koji zaključak je utemeljen i na sudskoj praksi Evropskog suda u Strazburu, da se ovakvom odlukom ne ugrožava pravo prvotuženog da uživa zagarantovana prava i slobode citiranim članom Evropske konvencije (presuda Evropskog suda za ljudska prava Prager i Oberschlick od 26.04.1995.godine), odnosno da odlučivanjem na navedeni način nije došlo do povrede načela proporcionalnosti između ograničenja prava prvotuženog na slobodu izražavanja sa jedne strane i zaštite ugleda navedenih tužilaca, sa druge strane.

Već je rečeno da je nesporno da je prvotuženi na strani 126 knjige "Gdje sunce ne grije" napisao " Svi komandiri koji su otvarali vrata moje ćelije narednih nekoliko mjeseci ,

nisu nikada to uradili a da mi pri tom nisu psovali tursku majku i govorili najpogrdnije riječi”, koje tužioci Obradović Dušan, Marijanović Blažo, Vuković Radoman i Veličković Radojko doživljavaju kao uvredljive i upravljene na povredu njihove časti i ugleda, što je slučaj i sa tužiocem Šuković Vukićem koji smatra da mu je šteta pričinjena i navodima iznijetim i strani 161 knjige gdje je navedeno da je on uputio prvotuženom sledeće riječi” Traži, budalo , traži šaht. Kako si mogao da tražiš Srbe da ih kolješ”; “ Lizat ćeš posle to jezikom, to ti kaže Šuković” i na stani 250 “Ove pjesme koje sam pjevao najviše su smetale Šukoviću i Petroviću, dok bih im ja na prijetnje koje su mi tada upućivali mirno odgovarao: Bujrum, komandire, bilo me pedeset četnika pa me nije moglo izbiti “, dok tužilac Kljajević Milko smatra da su navodi podobni da povrijede njegovu čast i ugled iznijeti na strani 201 knjige i glase “Odvežite čovjeka budale jedne! Kako vas nije sramota da mu stavite lisice na ruke ? Ima li šta ljudskog u vama? ”

Obzirom da se na strani 126 knjige "Gdje sunce ne grije" , ne pominju imena stražara koji su psovali prvotuzenog i govorili mu pogrdne riječi prilikom otvaranja vrata ćelije, te kod nesporne činjenice da su u zatvoru sve stražare nazivali komandirima, to, po nalaženju ovog suda, tužioci Obradović Dušan, Marijanović Blažo, Vuković Radoman i Veličković Radojko, nijesu mogli ni pretrpjeti nematerijalnu štetu iznošenjem istog navoda u knjizi "Gdje sunce ne grije", zbog čega se njihov tužbeni zahtjev u dijelu kojim su tražili da se obaveže prvotuzeni da im na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ugleda i časti isplati iznos od po 2.000,00€, pokazuje u cjelosti kao neosnovan, te ga je kao takvog nužno bilo i odbiti. Iz istih razloga, prednji navod nije mogao pričiniti štetu ni tužiocu Šuković Vukiću, koji je u svom iskazu datom u svojstvu parnične stranke istakao da se uopšte nije prepoznao u navedenom dijelu knjige tj. da se prednji navod odnosi i na njega.

Takođe, navodi iznijeti na strani 126 knjige vezano za tužioca Šuković Vukića koji glase" Traži, budalo, traži šaht. Kako si mogao da tražiš Srbe da ih kolješ", "Lizaćeš posle jezikom to ti kaže Šuković" nijesu, po mišljenju ovog suda, podobni da povrijede čast i ugled navedenog tužioca iz razloga što se isti odnose na njegovo ponašanje u službenom svojstvu, gdje su granice prihvatljive kritike šire i zato se mora pokazati i veći stepen tolerancije, kao i sa razloga što se prvotuzeni o navedenom tužiocu pohvalno izražavao na strani 147 knjige ističući da su on i Obradović Duško "svijetle tačke" među službenicima zatvora. Ni navod iznijet na strani 250 knjige koji glasi" “Ove pjesme koje sam pjevao najviše su smetale Šukoviću i Petroviću, dok bih im ja na prijetnje koje su mi tada upućivali mirno odgovarao: Bujrum, komandire, bilo me pedeset četnika pa me nije moglo izbiti “, po mišljenju ovog suda nije podoban da povrijedi čast i ugled navedenog tužioca iz istih razloga kao i prednji navod, te posebno sa razloga što je sam prvotuzeni istakao na istoj strani knjige i da osim verbalnog prepucavanja, do stvarnog sukoba navedenim povodom, među njima nikada nije došlo. Ni navodi iznijeti na strani 201 knjige vezano za tužioca Kljajević Milka u kojoj je navedeno da je dr Jovović kada je vidio prvotuzenog vezanog lisicama, uputio navedenom tužiocu sledeće riječi: “Odvežite čovjeka, budale jedne! Kako vas nije sramota da mu stavite lisice na ruke ? Ima li šta ljudskog u vama?” , po nalaženju ovog suda, nijesu podobni da istom povrijede čast i ugled jer se radi o njegovom ponašanju u službenom svojstvu, gdje su granice prihvatljive kritike mnogo šire, kao i sa razloga što je tokom postupka sa sigurnošću utvrđeno da su pritvorenici na pregled, van zgrade zatvora, a shodno pravilima službe, vođeni vezani lisicama, koje su skidane tek na zahtjev lekara. Ovo tim prije što je tužilac Šuković Vukić knjigu "Gdje sunce ne grije" pročitao samo djelimično i to u dijelu vezanom za pražnjenje kante, dok tužilac Milko

Kljajević istu nije čitao uopšte, već samo članke u novinama, pa je jasno da ih prednji navodi nijesu previše pogodili, jer da jesu, sasvim sigurno bi pročitali čitavu knjigu da se upoznaju sa njenom sadržinom i sa sigurnošću utvrde da li se njihovo ime u istoj pominje u negativnom kontekstu. Zbog toga je zahtjev istih u odnosu na prvotuženog kojim su tražili da im na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ugleda i časti isplati iznos od po 2.000,00€, valjalo odbiti kao neosnovan i odlučiti na način bliže naveden izrekom presude.

Odredbom člana 20 st.1 Zakona o medijima je propisano da je osnivač medija odgovoran za objavljene programske sadržaje, dok je stavom 2 propisano da ako medij objavi programski sadržaj kojim se narušava zakonom zaštićeni interes lica na koje se informacija odnosi ili kojim se vrijeđa čast ili integritet pojedinca, iznose ili prenose neistiniti navodi o njegovom životu, znanju i sposobnostima, zainteresovano lice ima pravo na tužbu nadležnom sudu za naknadu štete protiv autora i osnivača medija.

Imajući u vidu da je u konkretnom slučaju drugotuženi, kao osnivač dnevnih novina "Vijesti" u feljtonima koje je objavljivao u periodu od 20.11.2008.godine do 20.12.2008.godine, samo prenio dijelove knjige "Gdje sunce ne grije" čiji je autor prvotuženi, dajući pri tom naslove feljtonima koji proističu iz dijelova teksta koji se objavljuje u istom, bez komentarisanja i iznošenja svojih ocjena o tome, te da to nije učinio u namjeri omalovažavanja tužilaca ili iznošenja uvredljivih tvrdnji, ovaj sud je našao da u konkretnom slučaju nema odgovornosti za naknadu predmetne štete na strani drugotuženog, pa je zahtjev tužilaca u dijelu kojim su tražili da se isti obaveže, da im, solidarno sa prvotuženim, na ime naknade nematerijalne štete za pretrpljene duševne bolove zbog povrede ugleda i časti, isplati iznose bliže navedne izrekom presude, odbio u cjelosti kao neosnovan. Ovo tim prije što tužioci nijesu pružili sudu ni jedan dokaz da su se obraćali navedenom tuženom da prestane sa objavljivanjem dijela knjige "Gdje sunce ne grije" ili objavi demantij. Odredbom čl.206 Zakona o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore", br. 47/08 od 07.08.2008, 04/11 od 18.01.2011.godine) odnosno čl. 199 ZOO koji je ranije bio u primjeni, je propisano da u slučaju povreda prava ličnosti sud može narediti, na trošak štetnika, objavljivanje presude, odnosno ispravke, ili narediti da štetnik povuče izjavu kojom je povreda učinjena, ili što drugo čime se može ostvariti svrha koja se postiže naknadom. Imajući u vidu naprijed utvrđeno činjenično stanje, kao i činjenicu da je sud našao da je nezavisni dnevnik "Vijesti, čiji je osnivač drugotuženi, načinom na koji je objavljivao dio sadržaja knjige "Gdje sunce ne grije" nije povrijedio čast i ugled tužilaca, to je mišljenja da nijesu ispunjeni uslovi za primjenu naprijed navedene odredbe zakona, zbog čega je i odbio zahtjev istih za objavljivanje ove presude o trošku drugotuženog, i to u prvom narednom broju nezavisnog dnevnika "Vijesti, a po pravosnažnosti presude.

Na dosuđeni iznos naknade nematerijalne štete tužiocima Vučiću Popoviću, Tomislavu Karišiku i Luki Bulatoviću, shodno odredbi čl.284 ZOO-a, je dosuđena i pripadajuća zakonska kamata koja teče od dana 03.06.2014.godine, kao dana donošenja presude, pa do konačne isplate, obzirom da je tek u ovom postupku utvrđena šteta koju su isti pretrpjeli.

Sud je cijenio i ostale izvedene dokaze ali je našao da su isti, kod prednje iznijetog, bez uticaja na donošenje drugačije odluke u ovoj pravnoj stvari.

Odluka o troškovima postupka donijeta je shodno čl. 152 u vezi sa čl. 161 ZPP-a.

Troškovi postupka koje je prvotuženi dužan da plati tužiocima Luki Bulatoviću, Tomislavu Karišiku i Vučiću Popoviću odnose se na ime sastava tužbe od strane punomoćnika istih koji je advokat u iznosu od 300,00 €, na ime zastupanja od strane istog na 17 održanih ročišta iznos od 5.100,00 € (17x 300,00 €) i 14 odloženih ročišta iznos od 2.100,00 (14x 150,00 €,) sve sa uvećanjem shodno tarifnom broju 11 AT imajući u vidu da su trojica tužilaca djelimično uspjela u sporu te da vrijednost njihovog zahtjeva iznosi 20.000,00€, na ime takse na tužbu iznos od 750,00 € i odluku suda iznos od 260,00 €, što ukupno daje iznos od 8.510,00 €, što srazmjerno uspjehu u sporu od 33,33 %, daje iznos od 2.836,00 €, koji iznos je i dosudjen.

Tužiocima Milko Kljajević, Dušan Obradović, Vukić Šuković, Blažo Marijanović, Radoman Vuković i Radojko Veličković su obavezani da prvotuženom na ime troškova parničnog postupka, imajući u vidu da visina njihovog tužbenog zahtjeva iznosi 12.000,00 €, isplate iznos od 9.450,00 €, koji se odnosi na ime sastava odgovora na tužbu od strane punomoćnika koji je advokat iznos od 525,00 €, na ime pristupa istog na 15 održanih ročišta iznos od 7.875,00 € (15x 525,00) i 4 odložena ročišta iznos od 1.050,00 € (4x 262,50 €), sve sa uvećanjem shodno tarifnom broju 11 AT, imajući u vidu da je tužbeni zahtjev šest tužilaca u odnosu na istog odbijen kao neosnovan. Prvotuženom nijesu priznati troškovi na ime: sastava dva obrazloženog podneska, sastava žalbe na rješenje o nastavku postupka od 30.12.2011. godine i sastava odgovora na žalbu na rješenje o prekidu postupka od 29.03.2011. godine, jer isti nijesu bili neophodni na zaštitu i ostvarivanje njegovih prava.

Tužiocima Luka Bulatović, Tomislav Karišik, Vučić Popović, Milko Kljajević, Dušan Obradović, Vukić Šuković, Blažo Marijanović, Radoman Vuković i Radojko Veličković su solidarno obavezani da drugotuženom na ime troškova parničnog postupka isplate iznos od 17.000,00, koji se odnosi na ime pristupa punomoćnika istog na 13 održanih ročišta iznos od 13.000,00€ (13x1.000,00€) i 8 odloženih ročišta iznos od 4.000,00€ (8x500,00€), a shodno važećoj AT.

Sa iznijetih razloga, odlučeno je kao u izreci presude.

OSNOVNI SUD U BIJELOM POLJU
Dana, 03.06. 2014. godine.

S u d i j a ,
Sanja Konatar,s.r.

Pravna pouka:
Protiv ove presude dozvoljena je
žalba Višem sudu u bijelom Polju,
preko ovog suda, u roku od 15 dana
od dana prijema iste.

Za tačnost otpavka